

Nr 72.

Godkänd av första kammaren den 4 mars 1939.

Godkänd av andra kammaren den 4 mars 1939.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående de i statsverkspropositionen för budgetåret 1939/40 gjorda framställningarna om anslag för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk jämte en i samband härmed väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

Till Konungen.

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** Uti propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t i avseende å kapitalinvesteringar för postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »Kapitalbudgeten, Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1939) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

Den föreslagna anslagsökningen sammanhänger med, bland annat, den sedan några år tillbaka pågående starka ökningen av posttrafiken ävensom behovet av utrustning för det utvidgade postgirokontoret i Stockholm. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till förslaget, till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

2:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 2), har till *om- och tillbyggnad av posthuset i Sandviken* för budgetåret 1939 40 anvisat ett reservationsanslag av 108,000 kronor.

3:o) **Posthusbyggnad i Kalmar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) har riksdagen, som funnit, att de för ifrågavarande byggnadsföretag heräknade medlen nu böra i sin helhet anvisas, till *posthusbyggnad i Kalmar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 775,000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Umeå.** Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 4) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

5:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn.** Kungl. Maj:t har (punkt 5) föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 468,600 kronor.

Den föreslagna om- och tillbyggnaden av det nuvarande posthuset i Kristinehamn synes ändamålsenligt tillgodose såväl postverkets som telegrafverkets behov av lokaler på ifrågavarande plats. Då de nya telefonstationslokalerna enligt den i ärendet förebragta utredningen måste vara tillgängliga omkring mitten av år 1940, har riksdagen ansett, att de för om- och tillbyggnadsarbetena erforderliga anslagsmedlen — på sätt Kungl. Maj:t föreslagit — böra i sin helhet anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 468,600 kronor.

6:o) **Inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att till inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

I betraktande av den i ärendet förebragta utredningen har riksdagen ansett sig böra bifalla förevarande förslag om inköp av tomt i Ulvsunda för en tillämnad verkstadsbyggnad för postverket. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *inköp för postverkets räkning av ett tomtområde i Ulvsunda i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

7:o) **Inköp av tomt för postkontoret i Borås.** Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 7) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

8:o) **Inköp för postverkets räkning av fastigheter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) har riksdagen till *inköp för postverkets räkning av fastigheter*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avvaktan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Telegrafverket.

9:o) **Telefonstationsbyggnad i Mälärhöjden i Stockholm. Telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 9 och 10) har riksdagen för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisat *dels till telefonstationsbyggnad i Mälärhöjden i Stockholm* 163,000 kronor, *dels ock till telefonstationsbyggnad i Örby i Stockholm* 186,000 kronor.

10:o) **Telefonstationsbyggnad i Ängby i Stockholm.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Ängby i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 148,000 kronor.

11:o) **Påbyggnad av telefonstationsbyggnaden å Kungsholmen i Stockholm.** Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 12) icke givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen till *påbyggnad av telefonstationsbyggnaden å Kungsholmen i Stockholm* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 83,500 kronor.

12:o) **Telefonstationsbyggnad i Skellefteå.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Skellefteå* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

13:o) **Telefonstationsbyggnad i Mölndal.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Mölndal* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

14:o) **Telefonstationsbyggnad i Sävedalen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Sävedalen* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 94,200 kronor.

15:o) **Telefonstationsbyggnad i Klippan.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Klippan* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 290,000 kronor.

16:o) **Telefonstationsbyggnad i Piteå.** Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att till *telefonstationsbyggnad i Piteå* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

Arbetet med den föreslagna byggnaden måste — med hänsyn till den tid som åtgår för montering av den nya stationen — vara slutfört under senare hälften av 1940. Riksdagen har därför funnit, att de för byggnadsföretaget erforderliga anslagsmedlen böra i sin helhet anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen därför till

telefonstationsbyggnad i Piteå för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

17:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Uppsala m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) har riksdagen *dels* för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Uppsala m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 645,000 kronor, *dels ock* medgivit, att för gäldande av fastställt lösenbelopp för en del av tomten nr 10 i kvarteret Draken i Uppsala må tagas i anspråk erforderligt belopp av reservationsanslaget till inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter.

18:o) **Telefonstationsbyggnad i Ronneby.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Ronneby* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 275,000 kronor.

19:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Västerås.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20), har för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Västerås* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

20:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Saltsjöbaden.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Saltsjöbaden* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

21:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund.** Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 22) ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 66,000 kronor.

22:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Trollhättan.** Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 23), har till *inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Trollhättan* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

23:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Ystad.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 24) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Ystad* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 12,300 kronor.

24:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av mark för ny kustradiostation på västkusten.** Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 25), har till *inköp för telegrafverkets räkning av mark för ny kustradiostation på västkusten* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

25:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av mark för rundradiostation i Halmstad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av mark för rundradiostation i Halmstad* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

26:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 27) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

Statens järnvägar.

27:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre.** Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 28), har till *utvidgning av spårsystemet vid Hagalund övre* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

28:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) har riksdagen till *utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 125,000 kronor.

29:o) **Gångbroar och gångtunnlar.** Riksdagen har med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

30:o) **Dubbelspårsanläggning mellan Göteborg och Almedal.** Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att till dubbelspårsanläggning mellan Göteborg och Almedal för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

Det nu begärda, av stegrade materialpriser och arbetslöner betingade tillläggsanslaget har riksdagen funnit böra anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen därför till *dubbelspårsanläggning mellan Göteborg och Almedal* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

31:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Det framlagda programmet till fortsatta dubbelspårsarbeten är rätt vittomfattande. Det avser en fortgående utbyggnad av dubbelspår på linjerna Stockholm—Göteborg och Malmö—Katrineholm under omkring 20 år och på sträckor av sammanlagt 570 kilometer för en kostnad av omkring 125 miljoner kronor. Olägenheterna av att dessa huvudlinjer alltjämt på stora delar endast äro enkelspåriga hava framträtt desto mera kännbart allt-

eftersom järnvägstrafiken och i all synnerhet trafiken på långdistanserna tilltagit. Fjärrgodstågen, som — i konkurrens med landsvägstrafiken — på senare tid utvecklats, ställa också ökade krav på banustrustningen. Av järnvägsstyrelsen har framhållits som ett av fackmännen ofta påtalat sakförhållande, att de svenska stambanelinjerna stå efter motsvarande trafikleder i utlandet, där dubbelspår hörde till standardustrustningen för huvudlinjerna.

Nu framlagda plan till fortgående dubbelspårsarbeten är tvivelsutan att betrakta som ett betydelsefullt led i åtgärderna för vårt järnvägsväsens anpassning efter teknikens framsteg. Nu närmast avses ett fortsättande av arbetena å dubbelspåret Järna—Katrineholm (86 km) samt ett påbörjande av motsvarande arbeten å linjen Laxå—Gårdsjö (23 km), vartill skulle komma vissa kompletteringar å linjen Hallsberg—Östansjö (8 km).

Bestämmande för den takt, vari arbetena framdeles böra bedrivas, och det omfång, varmed de överhuvud skola genomföras, måste självfallet främst bliva järnvägstrafikens utveckling, jämsides varmed dock också böra tagas i betraktande allmänna konjunktur- och arbetsmarknadssynpunkter. Men dessutom bör hållas i minnet, att ett bland motiven för arbetenas igångsättning också varit att kunna underlätta avvecklingen av de vid tidigare banbyggnader sysselsatta järnvägsarbetarnas anställning.

Av nu begärda anslag å 2,500,000 kronor skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag 1,000,000 kronor omedelbart avskrivras. Detta förslag föranleder ingen erinran från riksdagens sida. I vad mån sedermera skeende nyinvesteringar skola behöva omedelbart avskrivras lärer få prövas framdeles med tagen hänsyn främst till statsbanornas ekonomiska förmåga att bära deras förräntning.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

32:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att till rälsutbyten m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor.

Ökade krav på driftsäkerhet, tåghastighet, möjlighet att använda tyngre rullande materiel ävensom fordonens jämna gång hava gjort det nödvändigt att i betydande omfattning utbyta lättare spårmateriel mot tyngre. Därvid iakttages dock, att utbytet sker i samband med att försliten räls måste ersättas. En del av kostnaderna för nyanskaffningen bestrides av denna anledning av förnyelsefondsmedel.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag, att å kapitalbudgeten för rälsutbyten nu anvisas 4,200,000 kronor eller samma belopp, som beviljades av 1938 års riksdag. Härvid förutsättes, att från statens järnvägars förnyelsefond samtidigt ställas till förfogande 1,500,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor.

33:o) **Diverse åtgärder för spår förstärkning.** Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att till diverse åtgärder för spår förstärkning för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Järnvägstekniken har på senare tid — och i all synnerhet under de allra senaste åren — gjort storslagna framsteg, och fara kan föreligga för att vårt svenska järnvägsväsen kan komma alltför långt efter i utvecklingen, om detta ej efter hand erhåller förnyelse. Ett visst dylikt moderniseringsarbete har dock alltså pågått. Här i hava järnvägs elektrifieringarna ingått som ett framträdande, under de senaste åren Norrland särskilt berörande led. Det därutöver föreliggande arbetsprogrammet avser i huvudsak de mera sydligt belägna huvudlinjerna och har som mål att kunna öka maximihastigheten för snälltågen från nuvarande 90 (95) till 120—125 km i timmen. Här för erfordras ej endast en kraftigare elektrisk loktyp — i vilket avseende en nykonstruktion redan föreligger, för vars beställning på försök riksdagen (punkt 44:o) upptager anslag — utan även ett omfattande bantekniskt arbete. Förutom dubbelspårsarbeten och rälsutbyten, vilka arbeten avhandlats under de båda nästföregående punkterna, ingå i planen vissa rätt kapitalkrävande förstärkningar av banvallen, kurvvrätningar o. s. v.

Ett program för dessa bantekniska förbättringsarbeten har framlagts under nu förevarande punkt. Under erinran att arbetena äro avsedda att företagas allenast efter hand under en följd av år får riksdagen — som funnit, att till här avsedda diverse åtgärder för spår förstärkning m. m. nu bör anvisas det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 500,000 kronor — anmäla, att riksdagen till *diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

34:o) **Skenfria vägkorsningar m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) har riksdagen till *skenfria vägkorsningar m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

35:o) **Utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre. Tillbyggnad till stationshuset i Malmö.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkterna 36 och 37), har för budgetåret 1939/40 såsom reservationsanslag anvisat *dels till utvidgning av tvättinrättningen vid Hagalund övre* 130,000 kronor, *dels ock för tillbyggnad till stationshuset i Malmö* 100,000 kronor.

36:o) **Stationshus i Malung.** Riksdagen har i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38) *till stationshus i Malung* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

37:o) **Motion om statens järnvägars bostadsbestånd.** I motionen II: 78 har hemställts, att riksdagen må för budgetåret 1939/40 bevilja ett anslag av 200,000 kronor till ombyggnad och modernisering av tjänstebostäderna vid statens järnvägar.

Bostadsproblemen hava under de senaste åren tilldragit sig statsmakternas alldeles särskilda uppmärksamhet, och — med tanke jämväl på att kunna befrämja familjebildningen — göras alltjämt stora ansträngningar för att genom direkta statsanslag och låneunderstöd men också indirekt på annat sätt åstadkomma en önskvärd sanering av landets bostadsbestånd. Det är uppenbart, att frågan om beskaffenheten av de bostäder, staten såsom arbetsgivare tillhandahåller sina anställda, härvid förtjänar alldeles särskilt beaktande.

Vad nu närmast statens järnvägar beträffar torde, enligt vad i motionen påvisas samt också av järnvägsstyrelsens egna uppgifter bekräftas, bostadsbeståndet inom detta verk icke kunna anses tillfredsställande. Det totala antalet bostadslägenheter vid statens järnvägar utgör 8,251. Av dessa äro icke mindre än 2,594 enrumslägenheter. Med avseende å sanitära anordningar, såsom vattenledning och avlopp samt tillgång till tvättstuga o. s. v., uppges många av lägenheterna ej fylla ens blygsamt ställda nutida anspråk.

Av 1917 års riksdag godkändes en plan avseende en ombyggnad av enrumslägenheterna vid statens järnvägar till tvårumslägenheter, varvid förut-sattes ett årligt riksstatsanslag å 70,000 kronor samt därutöver 500,000 kronor årligen av förnyelsefondsmedel. Denna plan frångicks dock redan år 1921, då en järnvägsstyrelsens begäran om hemställan till 1921 års riksdag om fortsatt anvisande av bostadsbyggnadsanslag avstyrktes av departementschefen. Vad som under åren 1926—1938 anvisats till bostadssanering inskränker sig till ett årsbelopp från statens järnvägars förnyelsefond av 100,000—150,000 kronor, avsett för utvidgning av enrumslägenheter. För 1939 hava på liknande sätt 150,000 kronor av förnyelsefondsmedel anvisats. Därmed kunna emellertid endast åstadkommas omkring 20—25 nya tvårumslägenheter och antalet enrumslägenheter uppgå, såsom ovan nämnts, alltjämt till över 2,500. Till upprustning i övrigt av bostadslägenheterna hava först år 1939 anvisats anslag, i det Kungl. Maj:t från statens järnvägars förnyelsefond — utom ovannämnda belopp av 150,000 kronor — ställt till förfogande 300,000 kronor för modernisering av bostadslägenheter.

Riksdagen, som under nu angivna förhållanden funnit skäl föreligga för en hänvändelse till Kungl. Maj:t i frågan, får anhålla om övervägande av lämpliga åtgärder för vinnande av en snabbare förbättring av tjänstebostäderna vid statens järnvägar genom anlåtande av medel ur statens järnvägars förnyelsefond.

38:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) har riksdagen till *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

39:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) har riksdagen till *telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

40:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 41) föreslagit riksdagen att till anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Riksdagen har funnit lämpligt, att den till följd av den kraftiga stegringen i förbrukningen av elektrisk energi erforderliga förstärkningen av omformareutrustningen tillgodoses genom en ny, med transportabla omformare utrustad omformarestation, förlagd till Falköping, där de berörda elektrifierade linjerna sammanlöpa. Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot att jämte det för omformarestationen beräknade beloppet, 1,000,000 kronor, anvisas ett belopp av 100,000 kronor till diverse kompletteringsarbeten, har till *anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

41:o) **Elektrifiering av banan Långsele—Boden.** Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 42) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

42:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att till försvarsberedskap vid statens järnvägar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Till försvarsberedskap vid statens järnvägar — avseende bland annat anskaffning av flyttbara omformaraggregat m. m. till de elektrifierade järnvägslinjerna samt reparation av avställda ånglok — har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 2,000,000 kronor. För att möjliggöra ett snabbare genomförande av här avsedda beredskapsåtgärder än som förutsattes vid beviljandet av nyssnämnda anslag har riksdagen för ändamålet anvisat ett belopp av 1,700,000 kronor å tilläggsstat för nu löpande budgetår. Med hänsyn härtill har riksdagen funnit medelsanvisningen till ifrågavarande försvarsberedskap för nästa budgetår kunna begränsas till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 1,000,000 kronor. Även med denna begränsning kommer den sammanlagda medelsanvisningen för budgetåren 1938/39 och 1939/40 att uppgå till 700,000 kronor högre belopp än som förutsattes i den för 1938 års riksdag framlagda planen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

43:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen att såsom dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Förevarande anslag har tillkommit för att erforderliga medel skola finnas tillgängliga för utförande av den mängd av mindre arbeten och åtgärder av skilda slag, som för trafikens rationella anordnande alltid påfordras vid ett så stort företag som statens järnvägar eller som där med teknikens

utveckling ur drifteknisk synpunkt äro motiverade och önskvärda. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

44:o) **Elektriska lokomotiv.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) har riksdagen medgivit, att jämväl den del av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till elektriska lokomotiv, som avsetts för anskaffning av elektriska lokomotiv för loktjänst vid viss enskild järnväg, må användas för anskaffning av elektriska lokomotiv för statens järnvägar.

45:o) **Person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att till person- och resgodsvagnar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

Det totala medelsbehovet för anskaffning under närmaste året av person- och resgodsvagnar utgör enligt förevarande framställning 6,400,000 kronor, varav i enlighet med hittills tillämpad finansieringsprincip hälften skulle uppföras å riksstaten för nästa budgetår och återstoden anvisas av förnyelsefondsmedel.

Riksdagen har, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

46:o) **Anläggningar och förlag för automobiltrafik.** Kungl. Maj:t har (punkt 47) föreslagit riksdagen att till anläggningar och förlag för automobiltrafik för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag till inköp för statens järnvägars räkning av billinjer å 2,900,000 kronor. Av detta belopp skall till nyanskaffning av rullande materiel samt för garagebyggnader och andra för trafikens rationella skötsel erforderliga fasta anläggningar få tagas i anspråk en summa av 900,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *anläggningar och förlag för automobiltrafik* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

47:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Kungl. Maj:t har (punkt 48) föreslagit riksdagen att till ny kraftstation i Trollhättan för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

Den av vattenfallsstyrelsen nu förslagna anslagsfördelningen innebär en ökning av de i den ursprungliga anslagsplanen för budgetåren 1938/39 och 1939/40 beräknade anslagen med sammanlagt 1 miljon kronor, varav hälft-

ten hänför sig till budgetåret 1938/39. Härigenom skulle det bliva möjligt att bedriva arbetena i sådan takt, att det ena av de två maskinaggregat, som till en början avses skola installeras i den nya kraftstationen, kan sättas i drift redan under hösten 1941. Detta påskyndande av arbetena motiveras med att kraftförbrukningen numera uppnått en nivå som innebär, att statens vattenfallsverks reserver äro tagna i anspråk i betydande omfattning. Riksdagen, som redan (riksdagens skrivelse nr 15) beviljat det för löpande budgetår äskade tilläggsanslaget å 500,000 kronor, har funnit sig böra godkänna den föreslagna ändringen av anslagsplanen även i vad avser medelsanvisningen för nästa budgetår.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

48:o) **Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven.** Kungl. Maj:t har (punkt 49) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Kraftstationen vid Stadsforsen, till vilken hittills anvisats tillhoppa 13,300,000 kronor, därav 2,000,000 kronor å tilläggsstat för nu löpande budgetår, beräknas numera komma att draga en sammanlagd kostnad av 22,800,000 kronor, vartill komma ytterligare 625,000 kronor, som styrelsen för utförande av bombskyddstak över kraftstationen medgivits rätt att disponera av till styrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond. För att arbetena å kraftstationen i enlighet med vad som förutsattes i den för 1937 års riksdag framlagda finansieringsplanen skola kunna slutföras under år 1940 erfordras för nästa budgetår ett anslag å 8,000,000 kronor.

Riksdagen har med bifall till kungl. Maj:ts förslag till *kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

49:o) **Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva.** Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att till påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

Ifrågavarande påbyggnadsarbeten hava synts riksdagen böra fullföljas i den takt, som förutsattes vid beviljande av anslag för ändamålet å riksstaten för innevarande budgetår. Riksdagen har därför funnit medel till arbetenas fortsättande böra anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp, samt får förty anmäla, att riksdagen till *påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

50:o) **Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 51) föreslagit riksdagen att till ett åttonde maskinaggregat vid

Porjus kraftstation för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

Förslaget om insättning av ännu ett aggregat i Porjus kraftstation har närmast tillkommit för att möjliggöra en bättre krafthushållning med de ökade energitillgångar, som uppkomma genom påbyggnaden av dammen vid Suorva. Ifrågavarande utvidgning ingår som ett led i vattenfallsstyrelsens utbyggnadsprogram, och riksdagen har funnit sig böra godkänna förslaget. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

51:o) **Kraftstation vid Torpshammar.** Kungl. Maj:t har (punkt 52) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Torpshammar för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen, som funnit anslag böra ställas till förfogande för arbetets bedrivande enligt den uppgjorda planen, har, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *kraftstation vid Torpshammar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

52:o) **Reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem.** Kungl. Maj:t har (punkt 53) föreslagit riksdagen att till reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen, som funnit den föreslagna utvidgningen av arbetsplanen för ifrågavarande regleringsföretag vara av beskaffenhet att böra godkännas, har ansett, att anslag till regleringsföretagets slutförande bör anvisas med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *reglering av Holmsjön i Ljungans vattensystem* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

53:o) **Reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde.** Kungl. Maj:t har (punkt 54) föreslagit riksdagen att till reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 825,000 kronor.

Genom det nu äskade anslaget avses endast att bereda medel för fullgörande av förpliktelser, för vilka vattenfallsstyrelsen med statsmakternas godkännande redan bundit sig. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 825,000 kronor.

54:o) **Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55) har riksdagen till *mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

55:o) **Stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 56) föreslagit riksdagen att till stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,946,000 kronor.

Anslag för stamlinjearbetenas fullbordan har synts riksdagen nu böra anvisas. Det härför erforderliga beloppet har av vattenfallsstyrelsen beräknats till 4,371,000 kronor men av departementschefen till 4,946,000 kronor. Skillnaden, 575,000 kronor, består av merkostnader för arbetenas forcering, vilken forcering motiverats som en åtgärd för att möta en eventuell kraftbrist. Dessa merkostnader har vattenfallsstyrelsen ansett kunna påföras driftutgifterna.

Riksdagen har ej velat motsätta sig departementschefens förslag att denna merkostnad å 575,000 kronor i stället inräknas i riksstatsanslaget. Riksdagen förutsätter dock därvid, att detta belopp på lämpligt sätt avskrivs, så att ej beloppet kommer att framdeles belasta anläggningen som ett i denna nedlagt räntepliktigt kapital.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 4,946,000 kronor.

56:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 57) föreslagit riksdagen att till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor.

Till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk har riksdagen anvisat för de fyra budgetåren 1935/36—1938/39 respektive 3,400,000 kronor, 6,000,000 kronor, 6,775,000 kronor och 9,000,000 kronor. Att anslagsbehoven sålunda efter hand rätt kraftigt växt, beror — förutom på den fortgående järnvägs elektrifieringen — på den ökade kraftavsättningen, som medfört att distributionsanläggningarna på många håll utsatts för överbelastning med därav följande överföringssvårigheter och överföringsförluster. Ökade krav på utvidgnings-, förstärknings- och moderniseringsarbeten hava i samband därmed uppkommit.

Vad angår den nu framlagda anslagsberäkningen har riksdagen ej ansett sig kunna göra någon begränsning av de däri framlagda posterna eller någon nedsättning i det äskade anslagsbeloppet 8,700,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor.

Stockholm den 4 mars 1939.

Med undersätlig vördnad.